
STÖD VID FÖRSKRIVNING AV HJÄLPMEDEL TILL FLYKTINGAR OCH ASYLSÖKANDE I VÄSTMANLAND

Rätt till hjälpmedel

Asylsökande, såväl barn som vuxna, har rätt till samma hälso- och sjukvård som folkbokförda i landstinget men framförallt till vård som inte kan anstå.

Det innebär:

- vård och behandling (inklusive följdinsatser) av sjukdomar och skador där även en måttlig fördröjning kan innebära allvarliga följder för patienten
- vård som ges för att motverka ett mer allvarligt sjukdomstillstånd
- vård för att undvika mer omfattande vård och behandling
- vård för att minska användningen av mer resurskrävande akuta behandlingsåtgärder
- vård för personer med särskilda behov (tortyr, allvarliga övergrepp, trauma) bör bedömas särskilt omsorgsfullt
- hjälpmedel vid funktionshinder om inte patienten kan få tillgång till det på annat sätt.

I punkterna ovan kan man räkna in hjälpmedel som en alternativ eller kompletterande åtgärd för vård. Hjälpmedel kan motverka ett mer allvarligt sjukdomsförlopp, undvika mer omfattande vård och behandling och minska användning av mer resurskrävande akuta behandlingsåtgärder.

Dessa aspekter ska tas hänsyn till vid behovsbedömning av förskrivning av hjälpmedel.

Asyl- och integrationshälsan bekostar hjälpmedel till asylsökande personer i Västmanland. För gömda och papperslösa bekostas hjälpmedel centralt från Landstinget Västmanland. Före förskrivning ska förskrivaren ha klarlagt betalningsansvaret.

Behovsbedömning

Vid förskrivning av hjälpmedel gör förskrivaren en bedömning av den enskilda personens behov av och förutsättningar för att kunna använda hjälpmedel. Det bedöms även vilka omgivningsfaktorer som spelar roll för att en

Datum

2017-01-19

hjälpmedelanvändning ska kunna bli optimal. Omgivningsfaktorer kan t ex vara miljön där personen vistas och personer som är behjälpliga hjälpmedelsanvändaren. Vid en behovsbedömning ska alltid omfattningen och varaktigheten av ett aktivitetsutförande tas i beaktande. Behovsbedömningen skiljer sig inte i något hänseende för målgruppen i jämförelse med andra.

Det som kan särskilja målgruppens liv och vardag från den svenske medborgarens, med ett etablerat liv och vardag, är vilka dagliga aktiviteter som behöver eller kan utföras. Till exempel ser aktiviteterna planering mat, inköp samt studier och arbete i många fall helt olika ut för målgruppen än för den svenska medborgaren. Personer med funktionsnedsättning och svenskt medborgarskap kan erhålla olika typer av samhällsstöd för att kunna möjliggöra dagliga aktiviteter. Den typen av stöd kan inte på samma sätt beviljas av asylsökande. En bostadsanpassning för en asylsökande person med funktionshinder är heller inte självklar för att underlätta dagliga aktiviteter och utrymme för hjälpmedel.

Att prioritera behov

Ett tydligt beskrivande instrument att använda sig av för att prioritera behov av hjälpmedel är Behovstrappan. Den omfattar fyra olika funktionsområden och delas in i Förflytta sig, Aktiviteter i dagliga livet (ADL), Kommunera, Vård och behandling. De olika funktionsområdena har ingen inbördes rang utan ska tas hänsyn till utifrån varje enskild individ.

Varje aktivitet omfattar flera trappsteg där det första alltid är ett mer grundläggande, livsnödvärdigt behov eller aktivitet och bör tillgodoses först. De efterföljande stegen beskriver aktiviteter som med stegens takt blir mindre livsviktiga.

Datum

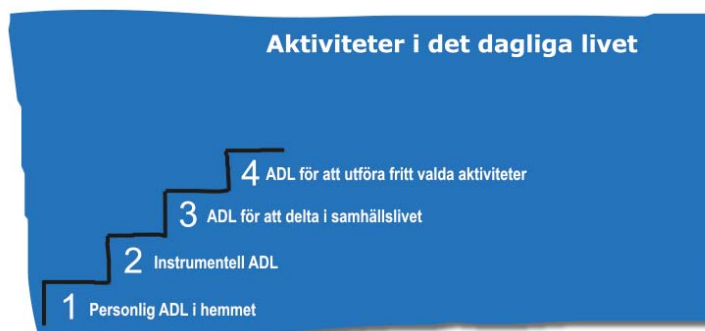
2017-01-19

Område *Förflyttning* beskrivs i delaktiviteter enligt nedan.

Med förflyttning menas att målmedvetet röra sig från en plats till en annan. Förflyttning sker självständigt eller med hjälp av annan. Inom område förflyttning finns sex olika steg.

Område *Aktiviteter i dagliga livet* beskrivs enligt nedan.

ADL handlar om sådant som de flesta människor måste göra dagligen och regelbundet t ex äta, dricka, sköta sin personliga hygien och planera sin vardag.

Område Vård och behandling beskriver särskilda behov och avser behov av hjälpmedel som har en funktion av livsuppehållande karaktär och/eller som är vårdande och behandlande. Det handlar också om hjälpmedel som kan upprätthålla och behandla fysiska funktioner.

Datum

2017-01-19

Område *Kommunicera* omfattar 5 olika delaktiviteter.

Aktiviteterna handlar om att kunna påkalla sina behov, förmedla sig, kunna samtala, läsa, skriva samt ge och ta emot information.

Omfattande och tydliga beskrivningar av Behovstrappan och dess aktiviteter med respektive delaktiviteter finns på bl a www.hinfo.se/nyhjmguide

Hjälpmedelsförskrivning

All hjälpmedelsförskrivning sker utifrån Förskrivningsprocessen¹ och skiljer sig inte från annan hjälpmedelsförskrivning.

Förskrivning sker utifrån kriterier i Hjälpmedelshandboken².

Beställning av hjälpmedel kan ej göras via Websesam utan måste ske via blankett Beställning/ Förskrivning av tekniska hjälpmedel. Denna skickas till Hjälpmedelscentrum via post eller lämnas in i kundtjänst.

Hjälpmedelscentrums kundtjänst eller hjälpmedelskonsulent handlägger ordrar/beställningar.

På blanketten ska patientens reservnummer eller LMA-kortsnummer och giltighetstid anges, om det finns. Ange ansvarig betalare för hjälpmedlet.

Barn och hjälpmedel

Barn har rätt till hjälpmedel precis på samma sätt som asylsökande vuxna och på samma sätt som barn som är svenska medborgare. Barns rätt ska särskilt tas hänsyn till i enighet med FN:s konvention där det i artikel 23 sägs att barn med funktionshinder har rätt till ett fullvärdigt liv och artikel 24 som påtalar rätten till

---

¹ <https://utbildning.socialstyrelsen.se/enrol/index.php?id=225>

² http://www.ltv.se/Vardgivare-och-samarbetspartners/hjalpmedelscentrum/Hjalpmedelshandboken_/

Datum

2017-01-19

hälsa och sjukvård³. Barnens synpunkter ska tas i beaktande och barn med funktionshinder ska jämföras med barn utan funktionshinder. Avsaknad av hjälpmedel för att kunna leva ett liv på ett sådant sätt får därför inte förhindras barn. För asylsökande barn kan inte tiden och de olika trappstegen i Behovstrappan på samma sätt prioriteras. Barns lek och samvaro med andra anses höra till deras utveckling, för att möjliggöra det måste hjälpmedel förskrivas.

Att välja hjälpmedel

För de olika behovsområdena har Hjälpmedelscentrum ett upphandlat sortiment av hjälpmedel. De hjälpmedel som motsvarar de mest primära behoven inom respektive aktivitetsområde finns synliga i Websesam. För att kunna möjliggöra en snabb leverans är de ofta lagervaror. Hjälpmedelscentrums kundtjänst och produktansvariga hjälpmedelskonsulenter kan ge råd om lämpliga hjälpmedel för beskrivna behov samt med snabb leverans för angelägna behov.

Inga specifika hjälpmedel ska förskrivas till målgruppen. Det är metod och tillvägagång vid förskrivning som är viktiga att känna till för förskrivare och målgrupp mer än ett specifikt hjälpmedelsutbud.

Tydliga riktlinjer och tillvägagångssätt ger förutsättningar för hållbara arbetsätt oavsett aktuellt upphandlat sortiment och tillfälle.

Specialanpassning

Specialanpassning av hjälpmedel ska enbart nyttjas i de specifika fall där det inte går att hitta en lösning med ordinarie hjälpmedelssortiment och när det rör de mest primära behoven. För barn kan det behöva prioriteras mer generöst.

Lånevillkor för asylsökande och flyktingar

Hjälpmedel kan förskrivas när personer vistas i Sverige i väntan på uppehållstillstånd. Hjälpmedlen kan behållas så länge de motsvarar behoven. Skulle personen inte få uppehållstillstånd och måste lämna Sverige kan hjälpmedlen inte tas med utan ska lämnas tillbaka. Flyttar personen inom landet kan hjälpmedel tas med och hanteras enligt flyttärende och överenskommelse mellan huvudmän i de olika regionerna/länen i Sverige.

---

³ <https://unicef.se/barnkonventionen>

Datum

2017-01-19

Vägledning för prioriterade behovsområden och hjälpmedel baserat på Behovstrappan

Hjälpmedel för:

- livsuppehållande behov.
  - T ex slemsugar, inhalatorer, olika typer av larm samt hjälpmedel för att behandla smärttillstånd.
- att möjliggöra ändring av kroppsställning, för att främja cirkulation och andning, motverka smärta och ledstelhet i liggande, sittande och stående ställningar.
  - T ex olika hjälpmedel för överförflyttning och vändning, madrasser och sittdynor för trycksårsprevention, ställbara ryggstöd för säng eller vårdsäng, gåbord, tippbrädor.
- att kunna påkalla uppmärksamhet för sina grundläggande behov för att förhindra att skada uppstår, att få stöd och hjälp av andra med dessa behov.
  - T ex personliga nödlarm och enkla samtalshjälpmedel.
- att kunna äta, dricka, klä på och av sig, göra toalettbesök och byta inkontinenshjälpmedel, sköta sin personliga hygien och kroppsvård, att förstå hur och veta när det ska utföras, att strukturera dagen och tolka tid samt planera, organisera och komma ihåg.
  - T ex specialstolar, rullstolar, toalettstöd, toalettförhöjningar, inkontinenshjälpmedel, duschstolar, duschpallar, scheman, påminnelsehjälpmedel.
- att upprätthålla fysiska funktioner.
  - T ex rollator, höftskyddsbyxor, tyngdtäcken, madrasser och sittdynor för trycksårsprevention
- att byta kroppsställning och förflytta sig mellan liggande, sittande, stående.
  - T ex överförflyttningshjälpmedel, förflyttningshjälpmedel, lyftar, rollatorer, manuella rullstolar
- att aktivt kunna välja mellan olika alternativ och att aktivt uttrycka sin vilja.
  - T ex enkla samtalshjälpmedel, samtalskortor, scheman.
- att kunna klara sitt boende t ex: - att laga mat; vilket omfattar att planera, plocka fram och undan, bereda, tillaga, duka och diska, tvätta, städa, planera och organisera sin vardag.
  - T ex manuell rullstol, almanacka, schema, tidshjälpmedel